

36600 VIII Vaststelling van de begrotingsstaten van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (VIII) voor het jaar 2025

Verslag van een schriftelijk overleg

Vastgesteld d.d. ...

Binnen de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap hebben enkele fracties de behoefte om vragen en opmerkingen voor te leggen over de volgende brief:

- Brief van de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap d.d. 13 mei 2025 inzake Kaderbrief SLOA (Wet Subsidiëring Landelijke Onderwijsondersteunende Activiteiten) SLO (Stichting Leerplanontwikkeling) en Stichting Cito 2026-2027 (Kamerstuk 36 600-VIII, nr. 173).

Bij brief van ... heeft de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap deze beantwoord. Vragen en antwoorden zijn hierna afgedrukt.

De voorzitter van de commissie
Bromet

Adjunct-griffier van de commissie
Easton

Inhoud

- I Vragen en opmerkingen uit de fracties**
 - Inbreng van de leden van de GroenLinks-PvdA-fractie
 - Inbreng van de leden van de VVD-fractie
 - Inbreng van de leden van de NSC-fractie
 - Inbreng van de leden van de D66-fractie
- II Reactie van de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap**

I Vragen en opmerkingen uit de fracties

Inbreng van de leden van de GroenLinks-PvdA-fractie

De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie hebben kennisgenomen van de onderhavige kaderbrief. Deze leden hebben enkele vragen.

De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie lezen dat de SLO werkt aan de actualisatie examenprogramma's voor de bovenbouw van het voortgezet onderwijs en start voor een belangrijk aantal vakken in het schooljaar 2025-2026 met de fase van beproeving. In hoeverre wil de staatssecretaris de bevindingen van die beproeving nog bezien met een vakoverstijgende blik? Wil de staatssecretaris oplossingen voor problemen die dan aan het licht komen enkel binnen de afzonderlijke vakken bezien? Of staat zij ook open voor wijzigingen in de relatieve verdeling ontwerpruimte per vak, mochten deze in de fase van beproeving toch wenselijk blijken?

Binnen de vakken Nederlands en de moderne vreemde talen vormt schrijfvaardigheid een belangrijke component, die tegenwoordig echter uitsluitend binnen het schoolexamen wordt getoetst. Welke ERK¹-

¹ Europees Referentiekader voor de Talen (ERK)

streefniveaus moeten leerlingen hierbij per vak en per schooltype behalen en hoe laat de staatssecretaris dit verankeren in de syllabi van de taalvakken?

Het valt de leden van de GroenLinks-PvdA-fractie op dat Vlaanderen heel precies gaat voorschrijven wat je als basisschoolleerling moet kunnen en weten, maar dat in Nederland de kerndoelen volgens SLO bewust veel minder concreet voorschrijven wat leerlingen moeten kennen, kunnen en ervaren.² Kan de staatssecretaris nader toelichten welke overwegingen ten grondslag liggen aan deze bewuste vaagheid?

Het vmbo moet jongeren voorbereiden op de continu veranderende arbeidsmarkt. SLO draagt vanuit haar kennis en expertise in den brede bij aan het toekomstbestendig maken van het vmbo. De staatssecretaris erkent dat het huidige vmbo niet voldoende aansluit op de vragen vanuit het mbo en de arbeidsmarkt en zij daarom is overgegaan tot een uitgebreide meerjarige verkenning naar de toekomst van het vmbo die enerzijds een grootschalige actualisering van het beroepsgerichte curriculum betreft en anderzijds een onderzoek naar de organiseerbaarheid van de vier leerwegen en bijbehorende profielen. De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie vragen wat de precieze probleemanalyse van de staatssecretaris is en in hoeverre de beoogde grootschalige actualisering volgens de staatssecretaris ook mag betekenen dat er beperkte wijzigingen in het stelsel in beeld komen. Deze leden signaleren namelijk dat het huidige vmbo door de vroege determinatie op twaalfjarige leeftijd onvoldoende recht kan doen aan laatbloeiers. Zij signaleren daarnaast dat de onderbouw veel te weinig praktijkgericht is maar de bovenbouw al meteen voor een belangrijk deel beroepsgericht is, waarbij men zich kan afvragen of het vmbo met beroepsgerichte vakken per se al moet voorsorteren op bepaalde beroepen en dat het huidige vmbo wordt afgesloten met een examen dat geen betekenis heeft als startkwalificatie. Deelt de staatssecretaris deze analyse? De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie zouden vmbo- en mbo-scholen gezamenlijk verantwoordelijk willen maken voor een goede overgang van leerlingen en de mogelijkheden willen verruimen om al op het vmbo een startkwalificatie te halen zonder dat leerlingen hiervoor naar een andere school hoeven, desnoods via het verlengen van het vmbo-onderwijs naar vijf jaar. Staat de staatssecretaris hiervoor open?

De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie constateren dat onvoldoende jongeren kiezen voor technische opleidingen en willen daarom scholieren goed voorbereiden door hen al in het primair onderwijs te interesseren in technologie en techniek. Deze leden vragen of de keuze voor technische opleidingen na het voortgezet onderwijs wordt gestimuleerd als leerlingen in het voortgezet onderwijs daarvoor te vroeg moeten voorsorteren op technische profielen. Zou het wellicht niet beter zijn om de keuze voor techniek juist zo lang mogelijk uit te stellen, maar wel verplicht de relevante onderdelen van wiskunde en rekenen aan te bieden en programma's met veel praktisch werk op het gebied van techniek? Hoe reflecteert de staatssecretaris op zulke alternatieven?

De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie memoreren dat de Kamer in 2024 de regering heeft verzocht om te verkennen wat nodig is om te komen tot één doorstroomtoets en komen met een mogelijk tijdpad voor de invoering daarvan. De staatssecretaris heeft aangekondigd dat de Kamer voor de zomer van 2025 wordt geïnformeerd over de betreffende motie.³ Kan zij uiteenzetten welke wijzigingen in de wettelijke taken van Stichting Cito eruit voortvloeien als er straks inderdaad één doorstroomtoets komt? Kan zij ook uitsluiten dat de onderhavige Kaderbrief impliciet elementen bevat die deze wijziging zouden vertragen?

Stichting Cito ontwikkelt de centrale examens in het voortgezet onderwijs. Nu heeft de scholierenorganisatie LAKS⁴ onlangs gepleit voor een verandering van de weging van de centrale examens

² Nu.nl, 23 mei 2025, 'Vlaams onderwijs krijgt concretere doelen, Nederland houdt het liever vaag' (<https://www.nu.nl/binnenland/6356667/vlaams-onderwijs-krijgt-concretere-doelen-nederland-houdt-het-liever-vaag.html?referrer=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F>).

³ Kamerstuk 31293, nr. 770

⁴ Landelijk Actie Komitee Scholieren (LAKS)

van 50% naar 25% van het uiteindelijke cijfer op het diploma. De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie vragen of er iets in de onderhavige Kaderbrief staat dat zich verzet tegen zo'n wijziging.

Inbreng van de leden van de VVD-fractie

De leden van de VVD-fractie waarderen de rol van Stichting Leerplanontwikkeling en Stichting Cito binnen de landelijke infrastructuur voor curriculumontwikkeling, toetsing en examinering. Deze leden hebben met interesse kennisgenomen van de onderhavige Kaderbrief SLOA, SLO en Stichting Cito 2026–2027 en hebben daarover nog enkele vragen.

Periodiek onderhoud

De leden van de VVD-fractie zijn tevreden met de door de staatssecretaris ingezette lijn naar een systeem van periodiek curriculumonderhoud. Dit draagt volgens deze leden bij aan de voorspelbaarheid, transparantie en doelmatigheid van onderwijsvernieuwingen. Wel vragen zij aandacht voor de balans tussen stabiliteit in het curriculum en vernieuwingen. Hoe gaat de staatssecretaris voorkomen dat scholen overbelast raken door voortdurende aanpassingen. En hoe borgt de staatssecretaris dat bijstelling van het curriculum daadwerkelijk leidt tot betere leerresultaten?

Focus op basisvaardigheden

Voor de leden van de VVD-fractie is het prioriteit dat iedere leerling met goede beheersing van taal, rekenen en digitale vaardigheden de school verlaat. Deze leden zijn blij dat de staatssecretaris deze prioriteit deelt door in de herziening van de kerndoelen en de actualisatie van examenprogramma's deze basisvaardigheden steviger te verankeren. Zij vragen of de staatssecretaris kan toelichten hoe SLO in haar werkzaamheden expliciet prioriteit geeft aan basisvaardigheden. Worden er bijvoorbeeld indicatoren geformuleerd waarmee de effectiviteit van deze aanpassingen wordt gemonitord?

Verantwoording subsidies

De leden van de VVD-fractie lezen over de overgang van projectsubsidies naar structurele instellingssubsidies voor SLO. Deze leden moedigen die overgang aan, mits deze gepaard gaat met een heldere verantwoording over de inzet van middelen. De staatssecretaris heeft met SLO afspraken gemaakt over een financiële onderbouwing van de onderhoudskalender. Zij vragen hoe de verdere verantwoording over de instellingssubsidie vorm krijgt en hoe dat voor Stichting Cito geregeld is.

Doelmatigheid binnen toetsing en examinering

De leden van de VVD-fractie onderschrijven het belang van betrouwbare, vergelijkbare toetsen en examens voor een eerlijke kans op vervolgonderwijs. Deze leden zien daarin voor Stichting Cito een belangrijke rol. Zij vragen in hoeverre Stichting Cito zich op organisatieniveau bezighoudt met of inzet op innovatie en efficiency. Wordt er bijvoorbeeld verkend of er mogelijkheden zijn tot het digitaliseren van examinering?

Inbreng van de leden van de NSC-fractie

De leden van de NSC-fractie hebben kennisgenomen van de Kaderbrief SLOA (Wet Subsidiëring Landelijke Onderwijsondersteunende Activiteiten) SLO (Stichting Leerplanontwikkeling) en Stichting Cito 2026–2027 en hebben op dit moment geen verdere vragen of opmerkingen.

Inbreng van de leden van de D66-fractie

De leden van de D66-fractie hebben kennisgenomen van de Kaderbrief SLOA. Deze leden hebben op dit moment geen verdere vragen.

II Reactie van de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Ik dank de leden van de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap voor hun inbreng en de gestelde vragen. Hieronder ga ik thematisch in op de vragen. De thema's zijn:

1. Curriculumherziening
2. Vmbo
3. Doorstroomtoets
4. Stichting Cito
5. Verantwoording instellingssubsidie

Thema 1. Curriculumherziening

Vraag 1

De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie lezen dat de SLO werkt aan de actualisatie examenprogramma's voor de bovenbouw van het vo en volgende schooljaar (2025-2026) voor een aantal vakken start met de fase van beproeving. Deze leden vragen in hoeverre de staatssecretaris de bevindingen van die beproeving nog wil bezien met een vakoverstijgende blik. Ook vragen de leden van de GroenLinks-PvdA-fractie of de staatssecretaris de oplossingen voor problemen die in de fase van beproeving aan het licht komen enkel binnen de afzonderlijke vakken wil bezien, of dat de staatssecretaris ook open staat voor wijzigingen in de relatieve verdeling ontwerpruimte per vak, mochten deze in de fase van beproeving toch wenselijk blijken.

Antwoord

De afgelopen twee jaar hebben vakvernieuwingscommissies met leraren, vakexperts en curriculumexperts gewerkt aan examenprogramma's per vak en per leerweg. In de aanpak zijn clusters van vakken tegelijk herzien en hebben verwante clusters veel afstemming gezocht. Zo werken alle natuurwetenschappelijke vakken vanuit een gelijk raamwerk en hebben Nederlands, Fries en de Moderne vreemde talen ook een aansluitende opbouw. Sinds de start van het traject is er daarmee sprake van een vakoverstijgend perspectief.

In de fase van beproeven worden de examenprogramma's met leraren, leerlingen én schoolleiders in de onderwijspraktijk op onderdelen uitgetoetst. De informatie en feedback die daaruit naar voren komt zal worden gebruikt om de eindtermen te verbeteren. Wanneer hier vakoverstijgende zaken naar voren komen zullen ook deze worden gewogen en waar nodig tot aanpassingen leiden op de inhoud. Met de schoolleiders zal het vakoverstijgende element in elk geval worden onderzocht, namelijk hoe dit in de praktijk van de school vorm kan krijgen. De feedback vanuit elk vak wordt vakspecifiek én vakoverstijgend gewogen, de aanpassingen aan programma's ook.

Ten aanzien van uw vraag over ontwerpruimte verwijs ik graag naar mijn Kamerbrief van 29 november.⁵ Hierin heb ik benoemd dat we de vastgestelde ontwerpruimte als kader handhaven. In de fase van beproeven zal met scholen worden besproken of de conceptexamenprogramma's haalbaar zijn binnen het gestelde kader. Dat kan niet direct leiden tot aanpassingen in het kader, omdat dit grote gevolgen heeft voor alle andere vakken en kan leiden tot significante vertragingen. Wel is toegezegd om een handreiking te ontwikkelen voor het vormgeven van een passende lessentabel. Een belangrijke kanttekening is dat de ontwerpruimte primair is bedoeld als kader voor curriculummakers om te zorgen dat het curriculum niet te vol raakt. Het is immers aan scholen zelf om voldoende lessen in te roosteren voor het behandelen van de examenprogramma's.

Vraag 2

Binnen de vakken Nederlands en de moderne vreemde talen vormt schrijfvaardigheid een belangrijke component vormt, die tegenwoordig echter uitsluitend binnen het schoolexamen wordt getoetst. De leden van de GroenLinks-

⁵ Tweede Kamer, vergaderjaar 2024-2025, 31 293 nr.772.

PvdA-fractie vragen welke ERK-streefniveaus leerlingen hierbij per vak en per schooltype moeten behalen en hoe dit wordt verankerd in de syllabi van de taalvakken.

Antwoord

Binnen de vakken Nederlands en de moderne vreemde talen (mvt) zijn eindtermen opgesteld die beschrijven wat leerlingen aan het einde van het voortgezet onderwijs (vo) minimaal moeten beheersen. Voor de moderne vreemde talen is dit uitgewerkt aan de hand van het Europees Referentiekader voor Talen (ERK). Per taal, vaardigheid en schoolsoort is vastgelegd welk ERK-niveau leerlingen minimaal dienen te behalen. Deze ERK-niveaus zijn afgestemd op de positie van de taal in het curriculum en de haalbaarheid binnen de betreffende onderwijssoort.

De conceptexamenprogramma's die straks vast worden gelegd in een regeling bevatten een verdeling van de inhouden over het schoolexamen (SE) en het centraal examen (CE), voor zover van toepassing. Schrijfvaardigheid maakt hierbinnen onderdeel uit van domein A (Communicatie) en wordt voor alle mvt-vakken binnen het SE getoetst. De eindtermen voor schrijfvaardigheid zijn gekoppeld aan passende ERK-niveaus per schoolsoort en taal. Bij Engels vwo betreft dit bijvoorbeeld B2 of B2+, terwijl voor andere talen en schoolsoorten lagere niveaus zijn vastgesteld, variërend van A1 (relatief beginnersniveau voor bijvoorbeeld Chinees en Russisch) tot B1+ (gevorderde taalontwikkeling voor bijvoorbeeld Duits). Deze niveaus zijn internationaal vergelijkbaar als passende bij het aanleren van een moderne vreemde taal. SLO beproeft komend schooljaar in hoeverre de voorstellen voor niveaus realistisch zijn met leerlingen, leraren en schoolleiders tijdens de fase van beproeven. Hiermee zullen eerst de ERK-niveaus in de examenprogramma's landen en dan vervolgens in de syllabi (voor die talen waar een centraal examen voor moet worden afgelegd).

Vraag 3

Het valt de leden van de GroenLinks-PvdA-fractie op dat Vlaanderen precies gaat voorschrijven wat een basisschoolleerling moet kunnen en weten, maar dat in Nederland de kerndoelen van SLO bewust minder concreet voorschrijven wat leerlingen moeten kennen, kunnen en ervaren. De leden vragen of de staatssecretaris nader kan toelichten welke overwegingen ten grondslag liggen aan deze keuze.

Antwoord

Het voorgestelde curriculum voor eindtermen in het basisonderwijs in Vlaanderen vertoont veel gelijkenissen met het voorgestelde Nederlandse curriculum, maar verschilt ook op bepaalde plekken. Ook de nieuwe kerndoelen en examenprogramma's in Nederland zijn veel concreter, om meer houvast te geven aan leraren, methodemakers en toetsenmakers. Ze hebben een vaste en heldere opbouw die duidelijk maakt wat leerlingen moeten kunnen, welke kennis en vaardigheden zij nodig hebben en wat de school daarvoor moet aanbieden. Echter, bij het Nederlandse geactualiseerde curriculum is door SLO bewust gekozen om geen minimeisen met veel specificaties te formuleren, maar een ambitieus curriculum na te streven voor alle leerlingen. Bij het opstellen van minimumdoelen is het risico dat het onderwijs zich gaat beperken tot het behalen van de ondergrens terwijl het wenselijk is dat scholen verder kijken dan het minimum. Ook beperkt het gebruik van te veel doelen en specificaties de handelingsruimte van de leraar om het onderwijs aan te passen op de leerling, de regio of op de ambities van de school. Waar die specificaties absoluut noodzakelijk zijn – bijvoorbeeld op het gebied van referentieniveaus voor taal en rekenen – gaan we dat wel doen.

In het Vlaamse curriculum wordt tevens gewerkt met tussendoelen. In Nederland is er bewust voor gekozen dit niet te doen. Door te werken met tussendoelen kunnen scholen en leraren zich vooral gaan richten op het behalen van deze tussenniveaus in plaats van de duurzame en brede ontwikkeling. Door geen tussendoelen vast te leggen wordt scholen de ruimte geboden om – op basis van hun leerlingenpopulatie – zelf te bepalen hoe zij toewerken naar het einddoel.

Om scholen in Nederland te ondersteunen bij de vertaalslag van kerndoelen naar het onderwijs, ontwikkelt SLO leerlijnen. De leerlijnen bieden inzicht hoe scholen aan een kerndoel kunnen werken en hoe een kerndoel opgedeeld kan worden in verschillende leerniveaus. Dit biedt scholen houvast bij het concretiseren van de kerndoelen en het vormgeven van hun onderwijspraktijk. Op deze manier is er enerzijds ruimte voor maatwerk en een schooleigen invulling van het curriculum. Anderzijds biedt het ondersteuning aan scholen in de vorm van doordachte en ontwikkelingsgerichte leerlijnen.

Vraag 4

De leden van de VVD-fractie vragen hoe de staatssecretaris gaat voorkomen dat scholen overbelast raken door voortdurende aanpassingen in het curriculum.

Antwoord

Curriculumontwikkeling krijgt een cyclisch en voorspelbaar systeem. Een langetermijnkalender biedt scholen tijdig inzicht in aankomende wijzigingen. Daarnaast weegt één centraal loket curriculumsignalen en worden deze alleen verwerkt bij gepland onderhoud. Hiermee wordt de voorspelbaarheid van wijzigingen in het curriculum vergroot en de balans bewaakt tussen noodzakelijke vernieuwing en stabiliteit in het onderwijs.

Vraag 5

De leden van de VVD-fractie vragen hoe de staatssecretaris gaat borgen dat de bijstelling van het curriculum leidt tot betere leerresultaten.

Antwoord

Een nieuw curriculum leidt niet vanzelfsprekend tot betere leerresultaten. Het curriculum legt een stevige basis maar daadwerkelijke kwaliteitsverbetering is afhankelijk van een breed veranderproces waarin samenwerking en eigenaarschap van het hele onderwijsveld centraal staan. Daarbij geldt dat de leraar het onderwijs maakt. Leermiddelen, toetsen, de concrete inrichting van het curriculum op schoolniveau en tal van andere factoren zijn medebepalend voor de uiteindelijke leerresultaten. Daarom komt er een integrale ondersteuningsaanpak gericht op curriculumontwikkeling, professionele ontwikkeling en versterking van schoolorganisaties. Een brief die in september naar uw Kamer wordt verzonden gaat nader in op de uitwerking van deze aanpak. Daarnaast stelt SLO, in opdracht van het ministerie van OCW, een advies op voor een landelijk plan voor monitoring van het curriculum. De uitwerking van dit advies wordt onderdeel van het systeem van periodiek onderhoud en geeft inzicht in de implementatie, effecten en ontwikkelbehoeften van het curriculum in de praktijk. Vlak na de zomer stuur ik uw Kamer een brief over hoe we de curriculumimplementatie willen vormgeven.

Vraag 6

De leden van de VVD-fractie vragen de staatssecretaris om een toelichting hoe SLO in haar werkzaamheden expliciet prioriteit geeft aan basisvaardigheden. Aanvullend hierop vragen de leden van de VVD-fractie of er bijvoorbeeld indicatoren worden geformuleerd waarmee de effectiviteit van deze aanpassingen t.b.v. de basisvaardigheden wordt gemonitord.

Antwoord

Bij de actualisatie van de kerndoelen geeft SLO op verschillende manieren prioriteit aan de basisvaardigheden. Bij de oplevering van de kerndoelen is prioriteit gegeven aan de kerndoelen voor Nederlands en rekenen en wiskunde. De geactualiseerde set is in april jongstleden opgeleverd en het streven is dat deze kerndoelen augustus 2026 wettelijk zijn verankerd. Scholen hoeven daar niet op te wachten en kunnen nu al aan de slag met deze set kerndoelen. Op 1 september jongstleden zijn de

kerndoelen opgeleverd voor de leergebieden burgerschap en digitale geletterdheid en volgen de overige leergebieden dit najaar. Ook in deze sets legt SLO de focus op lezen, schrijven en rekenen. Daarnaast biedt SLO ondersteuning aan scholen door het ontsluiten van kennis en het bieden van handreikingen over het versterken van de basisvaardigheden van hun leerlingen.

Of het geactualiseerde voldoende effect heeft op het versterken van de basisvaardigheden vraagt om monitoring van het uitgevoerde curriculum. SLO levert in opdracht van OCW een advies op over de monitoring van het curriculum. Na de zomer ontvangt uw Kamer informatie over dit advies. Daarnaast zijn er in het kader van het Masterplan Basisvaardigheden concrete doelen vastgesteld over de ambities op de basisvaardigheden. Uw Kamer wordt jaarlijks over de voortgang geïnformeerd.

Thema 2. VMBO

Vraag 7

De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie vragen wat de precieze probleemanalyse van de staatssecretaris is en in hoeverre de beoogde grootschalige actualisering volgens de staatssecretaris ook mag betekenen dat er beperkte wijzigingen in het stelsel in beeld komen. Deze leden signaleren namelijk dat het huidige vmbo door de vroege determinatie op twaalfjarige leeftijd onvoldoende recht kan doen aan laatbloeiers. Zij signaleren daarnaast dat de onderbouw veel te weinig praktijkgericht is maar de bovenbouw al meteen voor een belangrijk deel beroepsgericht is, waarbij men zich kan afvragen of het vmbo met beroepsgerichte vakken per se al moet voorsorteren op bepaalde beroepen en dat het huidige vmbo wordt afgesloten met een examen dat geen betekenis heeft als startkwalificatie. Deelt de staatssecretaris deze analyse?

Antwoord

Het vmbo moet jongeren voorbereiden op de continu veranderende arbeidsmarkt. Het klopt dat het huidige vmbo niet altijd voldoende aansluit op de vragen vanuit het mbo en de arbeidsmarkt. Ik herken dus de geschetste punten van de GroenLinks-PvdA-fractie. Daarom ben ik bezig met een uitgebreide meerjarige verkenning naar de toekomst van het vmbo. Deze betreft enerzijds een grootschalige actualisering van het beroepsgerichte curriculum en anderzijds een onderzoek naar de organiseerbaarheid van de vier leerwegen en bijbehorende profielen. Ik informeer uw Kamer hier in het najaar van 2025 over.

Vraag 8

De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie zouden vmbo- en mbo-scholen gezamenlijk verantwoordelijk willen maken voor een goede overgang van leerlingen en de mogelijkheden willen verruimen om al op het vmbo een startkwalificatie te halen zonder dat leerlingen hiervoor naar een andere school hoeven, desnoods via het verlengen van het vmbo-onderwijs naar vijf jaar. Staat de staatssecretaris hiervoor open?

Antwoord

Tijdens het debat over het vmbo in 2024 is toegezegd meerdere beleidsvarianten voor een verlengd vmbo uit te werken in een beleidsreactie, inclusief een variant met het oriëntatiejaar. Deze uitwerking wordt opgenomen in de verkenning naar de toekomst van beroepsgerichte profielen in het vmbo, die in het vierde kwartaal van 2025 naar uw Kamer wordt verstuurd. Hierbij wordt ingegaan op een variant waarbij de leerling een startkwalificatie kan behalen op de vmbo-school. In de context van de verkenning wordt gezien of een startkwalificatie tijdens de vmbo-periode, eventueel via een extra schooljaar, passend en organiseerbaar is in het onderwijsveld.

Vraag 9

De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie constateren dat onvoldoende jongeren kiezen voor technische opleidingen en willen daarom scholieren goed voorbereiden door hen al in het primair onderwijs te interesseren in technologie en techniek. Deze leden vragen of de keuze voor technische opleidingen na het voortgezet

onderwijs wordt gestimuleerd als leerlingen in het voortgezet onderwijs daarvoor te vroeg moeten voorsorteren op technische profielen. Zou het wellicht niet beter zijn om de keuze voor techniek juist zo lang mogelijk uit te stellen, maar wel verplicht de relevante onderdelen van wiskunde en rekenen aan te bieden en programma's met veel praktisch werk op het gebied van techniek? Hoe reflecteert de staatssecretaris op zulke alternatieven?

Antwoord

Deze vraag laat de moeilijke balans zien tussen keuzevrijheid en verdieping enerzijds en een brede basis anderzijds. Voor sommige leerlingen zal het uitstellen van een profielkeuze voordelig werken, omdat zij dan een bredere basis meekrijgen. Andere leerlingen weten echter heel goed wat ze willen. Dat geeft aan dat het niet wenselijk is om voor alle leerlingen volledig tot het einde van het voortgezet onderwijs te wachten met meer differentiatie in vakken, en benadrukt ook het belang van goede loopbaanbegeleiding.

Kijkend naar de techniek, zijn er inderdaad flinke tekorten op de arbeidsmarkt in de technische sector, net zoals in de zorg, het onderwijs, defensie en de beveiligingssector en uniformberoepen. Dankzij alle investeringen in Sterk Techniek Onderwijs (vmbo) en Techkwadraat (po/havo/vwo) komen veel leerlingen al vanaf jonge leeftijd – en in het primair onderwijs – in aanraking met technische beroepssectoren, veel meer dan in de andere sectoren zoals hierboven eerder benoemd.

Op dit moment vinden er verkenningen plaats naar de toekomstbestendigheid van zowel de bovenbouw vmbo als havo/vwo. Het ministerie van OCW start daarnaast met een pilot rond bredere leerroutes in de onderbouw. In de beide bovenbouwverkenningen en de onderbouwpilot komen inrichtingsvraagstukken aan bod. Het uitgangspunt is hierbij wel dat het voortgezet onderwijs leerlingen een stevige basis door middel van taal en rekenen biedt, waarmee ze kunnen doorstromen naar een breed pallet aan mbo-, hbo- en wo-vervolgopleidingen. In het najaar van 2025 wordt de verkenning vmbo naar uw Kamer verstuurd. De verkenning havo/vwo volgt in 2026.

Thema 3. Doorstroomtoets

Vraag 10

De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie vragen de staatssecretaris naar een uiteenzetting van wijzigingen in de wettelijke taken van Stichting Cito die voortvloeien uit een stelsel met één doorstroomtoets.

Antwoord

Op dit moment brengt het ministerie van OCW drie scenario's in kaart voor de invoering van één doorstroomtoets. Daarover heeft uw Kamer in april een brief⁶ ontvangen en in het najaar van 2025 (in tegenstelling tot 'voor de zomer', dat in de toezegging is gecorrigeerd) ontvangt uw Kamer het eindverslag. Het eindverslag geeft zicht op relevante afwegingen en hoe de komende jaren naar een eventueel nieuw stelsel van doorstroomtoetsen kan worden toe gewerkt. Aangezien daarover eerst politieke besluitvorming moet plaatsvinden kan op dit moment geen uitspraak worden gedaan over een eventuele wijziging in de rol van Stichting Cito binnen het stelsel van doorstroomtoetsen.

Vraag 11

Aanvullend hierop vragen de leden van de GroenLinks-PvdA-fractie of kan worden uitgesloten dat de Kaderbrief SLOA elementen bevat die deze wetswijziging zouden vertragen.

Antwoord

De politieke besluitvorming is leidend voor eventuele wijzigingen die zouden kunnen plaatsvinden binnen het stelsel van doorstroomtoetsen. Met de onderhavige Kaderbrief worden geen ontwikkelingen voorzien die de ruimte voor die politieke besluitvorming beperken. Na oplevering van het eindverslag in het najaar van 2025 kan meer gezegd worden over de gevolgen van stelselwijzigingen voor de activiteiten van Stichting Cito en die zullen dan in volgende Kaderbrieven landen.

⁶ Tweede Kamer, vergaderjaar 2025-2026, 31 293, nr.796.

Thema 4. Stichting Cito

Vraag 12

De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie vragen of er iets in de Kaderbrief SLOA staat dat zich verzet tegen een wijziging in de weging van het centraal examen (van 50% naar 25%) binnen het eindexamen.

Antwoord

Nee, de Kaderbrief SLOA heeft daar geen consequenties op. De werkzaamheden van Stichting Cito en SLO volgen uit de vigerende wet- en regelgeving, waarin ook de weging van het schoolexamen en het centraal (schriftelijk) examen binnen het eindexamen is opgenomen. Indien er tot een wijziging van de weging zou worden besloten dan is er eerst een aanpassing van de regelgeving nodig, waarna dit zijn weerslag kan krijgen in de Kaderbrief.

Vraag 13

De leden van de VVD-fractie vragen in hoeverre Stichting Cito zich op organisatieniveau bezighoudt met of inzet op innovatie en efficiency. Aanvullend hierop vragen de leden van de VVD-fractie of Stichting Cito mogelijkheden tot het digitaliseren van examinering verkent.

Antwoord

Stichting Cito geeft met de uitvoering van haar werkzaamheden zoals omschreven in de Kaderbrief uitvoering aan haar wettelijke taak. Hierbij besteedt Stichting Cito continu aandacht aan het optimaliseren en verbeteren van deze werkzaamheden. Het onderzoeken van innovaties op het gebied van onderwijskundig meten is hier een belangrijk onderdeel van. In afstemming met relevante partijen wordt bepaald welke innovaties wenselijk en passend zijn om door te voeren in de diensten en producten die Stichting Cito levert. Daarnaast werkt Stichting Cito aan het verbeteren van de efficiency van de processen rondom toetsontwikkeling en -afname. Hierbij wordt onder meer gekeken naar schaalbare ICT-oplossingen en het optimaliseren van logistieke en administratieve processen.

Stichting Cito verkent en implementeert – waar dit mogelijk en passend is – al geruime tijd digitale oplossingen rondom examinering. Zo worden diverse toetsen inmiddels digitaal afgenomen. Zo hebben de centrale examens in het vmbo-bb/kb al ruim tien jaar een digitale vorm en is de overheidsdoorstroombtoets DOE digitaal. Ook wordt in onderzoeksprojecten ervaring opgedaan met digitaal adaptief toetsen, waarbij de moeilijkheidsgraad van vragen zich aanpast aan het niveau van de leerling.

Uw Kamer is in een Verzamelbrief die vóór het zomerreces is verzonden, geïnformeerd over de start van het programma digitaal examineren. De examenketen gaat binnen dit programma, onder leiding van het College voor Toetsen en Examens (CvTE), onderzoeken op welke manier examinering in het voortgezet onderwijs verder verbeterd kan worden met behulp van digitalisering. Stichting Cito heeft een belangrijke rol in dit programma.

Thema 5. Verantwoording instellingssubsidies

Vraag 14

De leden van de VVD-fractie vragen hoe de verantwoording over de instellingssubsidie van SLO vorm krijgt. Daarnaast zijn ze benieuwd hoe de verantwoording over de instellingssubsidie voor Stichting Cito geregeld is.

Antwoord

SLO en Cito vallen voor de verantwoording van hun instellingssubsidie onder de voorschriften van de Kaderregeling subsidies OCW, SZW en VWS (paragraaf 7.1-7.8). SLO en Stichting Cito leggen jaarlijks op verschillende momenten verantwoording af over de instellingssubsidie. Om de voortgang van de werkzaamheden te kunnen monitoren, leveren SLO en Stichting Cito elk jaar voor de zomer een voortgangsrapportage op waarin wordt ingegaan op de voortgang van de werkzaamheden in het lopende kalenderjaar. Daarnaast vinden er op reguliere basis overleggen en afstemmingsmomenten plaats met het ministerie van OCW om de voortgang van activiteiten te bespreken of eventueel bij te stellen (zowel inhoudelijk als financieel). Tot slot leveren SLO en Stichting Cito in het voorjaar een activiteitenverslag op over het voorgaande kalenderjaar inclusief financieel verslag en jaarrekening met accountantsverklaring. Op basis van de gevraagde verantwoordingsinformatie wordt achteraf de subsidie vastgesteld. Indien er middelen resteren aan het einde van het jaar, worden die toegevoegd aan het bestemmingsfonds publiek van de betreffende stichting of teruggestort naar OCW.